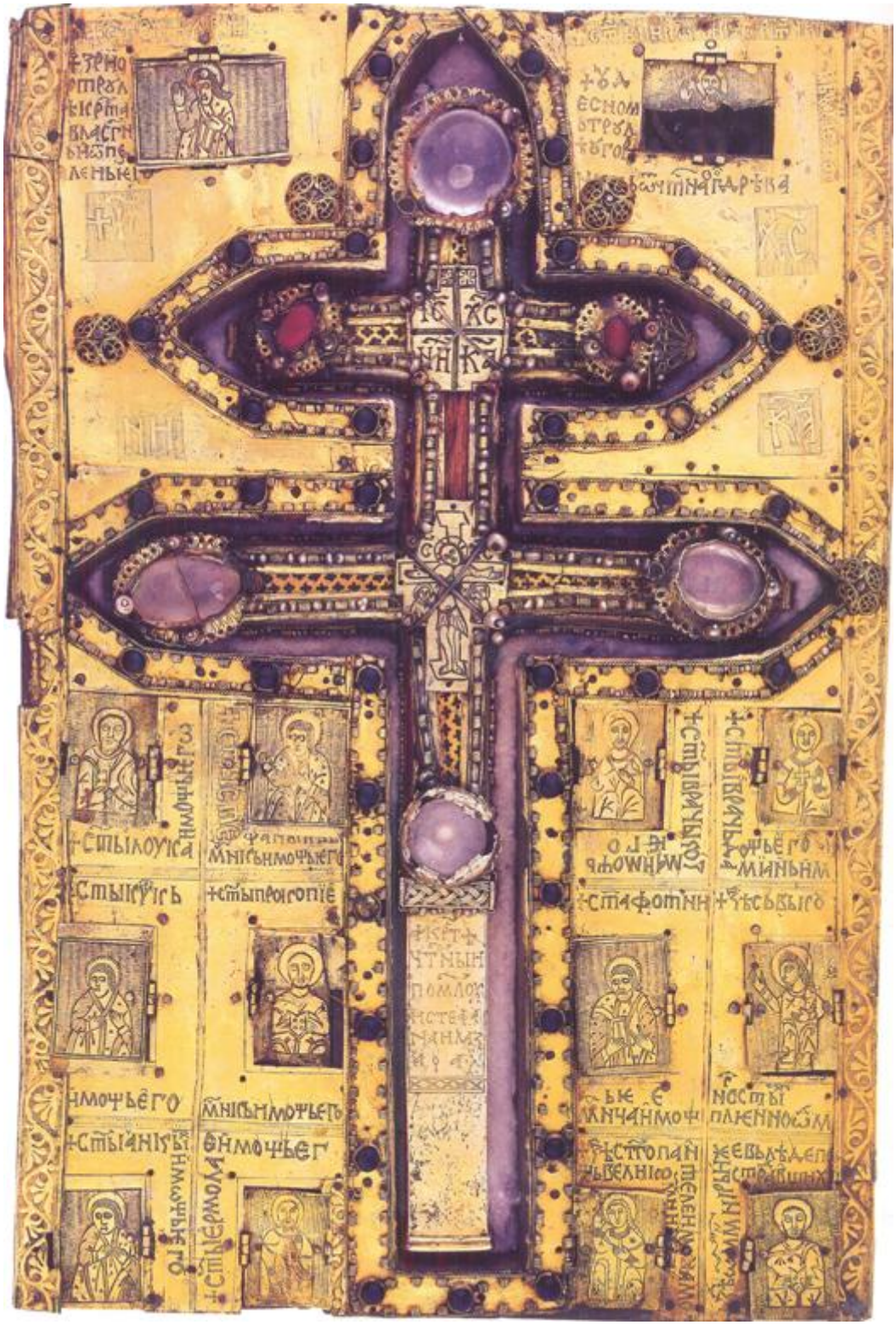
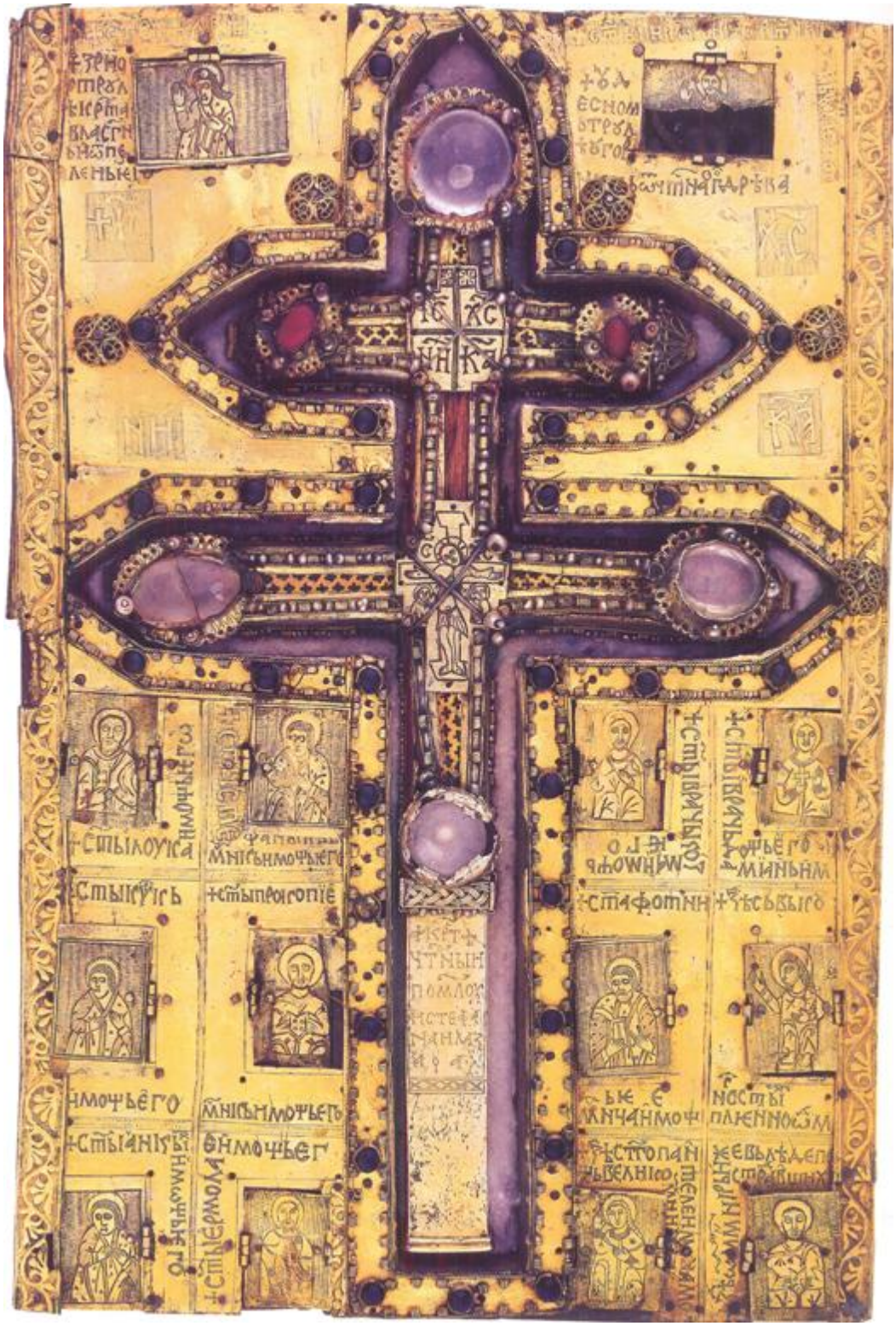
14 Σεπτεμβρίου 2026

Το Τίμιον Ξύλον του Ζωηφόρου Σταυρού στο Άγιον Όρος

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Η Λειψανοθήκη και ο Σταυρός με μεγάλο τεμάχιο Τιμίου Ξύλου. Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου

Ο Τίμιος Σταυρός γνωστόν εκ των εκκλησιαστικών συγγραφέων Σωκράτους, Θεοδωρήτου, Σωζομενου, Ρουφίνου, Ιερωνύμου, Σουπληκίου, Αμβροσίου, έξιστορούντων άπαραλλάκτως πάσας τάς λεπτομερείας, οτε άνεκαλύφθη τω 325 μ. Χ. υπό της αυτοκράτειρας του Βυζαντίου άγίας'Ελένης μετά την αναγραφήν του Τιμίου Σταυροΰ επί του αυτοκρατορικού Λαβάρου ο τε μεταβασα εις Ιεροσόλυμα

κατεδάφισε τον Ναόν της Αφροδίτης καί άπεκάθηρε τάς ακαθαρσίας καί τάς των πετρών σωρείας, ως καί το είδωλον του Διός το επί Αδριανού του Αίλίου (117-138 μ.Χ.) άνεγερθέν, ίδρυσε δε εκ βάθρων αυτόθι τον ιερόν Ναόν της Θείας του Χρίστου Αναστάσεως, εν ω εύρε τον τε Σταυρόν καί τον Τάφον του Κυρίου ημών Ίησοϋ Χρίστου, εντολή του υίοΰ αυτής Κωνσταντίνου, εις όν ευθύς ανήγγειλε την άποκάλυψιν ταύτην. Τότε Επίσκοπος ην Ιεροσολύμων ό άγιος Μακάριος, όν μετά 25 έτη από της ευρέσεως του Σταυροϋ διεδέχθη ό Κύριλλος.

Μετά την εΰρεσιν ταύτην του Σταυροΰ μέρος μεν του Τιμίου Ξύλου ήνεχθη εΐς Κωνσταντινούπολη χάριν ευλογίας, το δε λοιπόν καταλειφθέν εν Ίεροσολύμοις υπό της βασιλομήτορος εν αργυρή πυξίδι παρά τω Επισκοπώ, διετηρήθη έκεϊ άχρι του 614, ότε λεηλατήσαντες οι Περσαι την Παλαιστίνην συναπήγαγον αυτό εις την ϊδίαν πατρίδα τη 22α Ιανουαρίου διαταγή Πέρσου τινός στρατηγού.

Πασίγνωστος ωσαύτως τυγχάνει ή κατά την 14ην Σεπτεμβρίου τελούμενη τελετή της Παγκοσμίου Υψώσεως του Τιμίου Σταυροῦ προς άνάμνησιν της ευρέσεως αὐτοῦ επί του άνωτερω Επισκόπου Ιεροσολύμων, όστις, επειδή το συρρεϋσαν μεγα πλήθος δεν ήδύνατο να πλησίαση, όπως ἴδη καί προσκύνηση τον Ζωοποιόν Σταυρόν, ὕψωσεν αυτόν έφ' ύψηλοϋ καί περιβλέπτου τόπου, ον ἴδών ό λαός εβόησε «Κύριε ελεησον». Γνωστόν ωσαύτως εκ της Ιστορίας ότι ό αυτοκράτωρ Ηράκλειος έξεστράτευσε τω 624 κατά του βασιλέως των Περσών, του νεωτέρου Χοσρόη, τω δε 628 έπανέκαμψεν εἴς Κωνσταντινούπολιν νικηφόρος επί θριαμβικοῦ άρματος, συρομένου υπό τετράδος ελεφάντων, ένω άνδρες προπορευόμενοι έκράτουν τον Τιμιον Σταυρόν, τον όποιον άνέσωσεν από της περσικής βεβηλώσεως καί τον όποιον βεβαίως έθεώρει ως το ένδοξότατον τρόπαιον. Ή δε μετά την δοξολογίαν του όρθρου τελουμένη λιτανεία άναμιμνήσκει ημάς έκείνην την υπό του Ηρακλείου

τελεσθεϊσαν, οτε το εαρ του 629 εκ Κωνσταντινουπόλεως μετεβη εις Συρίαν συνεπαγόμενος τον Τίμιον Σταυρόν, τον όποίον προ τεσσάρων καί δέκα ετών ειχον, ως ελέχθη, συλήσει οί βάρβαροι καί ον ανυπόδητος καί πενιχρά ένδεδυμένος ό ευσεβής βασιλεύς εϊσήγαγεν εις τον πάνσεπτον Ναόν της Αναστάσεως. Τότε άποκατέστησεν εις τον θρόνον καί τον Πατριάρχην Ζαχαρίαν, όστις ειχεν άπαχθή αιχμάλωτος υπό των πολεμίων Περσών προ δεκατεσσάρων ωσαύτως ετών, καί παρέδωκεν αύτω το τιμιώτατον σύμβολον καί άλύμαντον, οϋδεμίαν των βαρβάρων έπενεγκόντων αύτω βλάβην.

Το μέγεθος του Τιμίου Σταυροϋ κατά την ευσεβή παράδοσιν ην το μεν μήκος πεντεκαίδεκα ποδών, το δε πλάτος, ήτοι το έγκάρσιον ξύλον, οκτώ ποδών. Κατά τον θείον Κύριλλον (444) ό Τίμιος Σταυρός είχε μερισθή εις τμήματα; «Δια του Σταυρικοϋ Ξύλου της Γης άπας ό κόσμος εις τμήματα μερισθεντος διαπεπλήρωται». Όμοίως καί ό θείος Χρυσόστομος (407) γράφει: «Αυτό δε το Ξύλον έκείνο, ένθα τό 'Αγιον έτάθη Σώμα καί άνεσκολοπίσθη, πώς εστί περιμάχητον απασι; Καί μικρόν τίνα κόκκον λαμβάνοντες εξ εκείνου πολλοί καί χρυσώ περικλείοντες καί άνδρες καί γυναίκες των τραχήλων έξαρτώσι των εαυτών καλλωπιζόμενοι, καίτοι καταδίκης το Ξύλον καί τιμωρίας».

Έπομένως εκ των δύο εκείνων τμημάτων του Τιμίου Σταυροϋ του εν Ίεροσολύμοις καί του εν Κωνσταντινουπόλει άπεκόπτοντο τμήματα ή άτομα, χορηγούμενα τοίς πιστοίς προς άγιασμόν.

Από του 636, ως άναφέρει Αγγλος τις, ό Τίμιος Σταυρός εκ φόβου μη συληθή αύθις υπό των απίστων ή διαφθαρη, διηρέθησαν τα εν ταίς άνωτέρω πόλεσι δυο μεγάλα τμήματα του Τιμίου Ξύλου εις έννεα καί δεκα, εκ των οποίων τρία μέν ελαβον ή Κωνσταντινούπολις, δύο ή Κύπρος, τρία ή Αντιόχεια, εν ή Κρήτη, εν ή"Εδεσσα, τέσσαρα ή Ιερουσαλήμ, δυο ή Γεωργία, εν ή Αλεξάνδρεια, εν ή Ασκάλων (της εν Παλαιστίνη ανωτερας Ίδουμαίας) καί εν ή Δαμασκός.

Ό Rebault de Flery ύπελόγισε τον ύλικόν όγκον του Τιμίου Ξύλου είς 178.000.000 ως εγγιστα κυβικών χιλιοστομετρων. Ποιησάμενος δε ακριβή καταμέτρησιν όλων των λειψάνων του Τιμίου Σταυροΰ του γνωστού καί παρά τοίς χριστιανοίς υπάρχοντος κατά τάς παρούσας ήμερας, ευρεν ότι ό όγκος του μεχρι σήμερον σωζομενου Τιμίου Ξύλου είναι περίπου 3.942.000 κυβικών χιλιοστομέτρων.

Ώστε εκ του υπολογισμού τούτου συμπεραίνωμεν ότι το πλείστον μέρος άπώλετο κατά διαφόρους καιρικός περιστάσεις. Ό μνημονευθείς Rebault είχε την ύπομονήν να υποβάλη είς μικροσκοπικήν έξετασιν τα διάφορα λείψανα του Ζωοποιού Σταυροϋ, εξ ης συνεπερανεν ότι ούτος κατεσκευάσθη ή εκ πεύκης ή εξ έτερου τινός παραπλησίου αύτη ξύλου. Κατά την ευσεβή ημών παράδοσιν καί τάς Ιεράς

Γραφάς, ό Τίμιος Σταυρός ην εκ πεύκης, κεδρου καί κυπαρισσιού, διό καί ό Προφήτης Ησαΐας αναφωνεί: «Εν κυπαρίσσω καί πεύκη καί κέδρω άμα δοξάσαι τον τόπον τον άγιόν μου».

Των μέχρι σήμερον διασωζομένων εν τη ύφηλίω τμημάτων του Τιμίου Ξύλου είρηνται εν μεν τω άγίω"Ορει, όπερ κατέχει το μείζον μέρος, περί τάς 870.760 κυβικών χιλιοστομέτρων, εν δε τη Ρώμη περί τάς 537.587, εν δε' ταις Βρυξέλλαις περί τάς 516.090, εν δε τη Ένετία περί τάς 445.582, εν δε' τη Γάνδη (Φλαμανδιστί Gent, πόλει του Βελγίου εν τη Ανατολική Φλάνδρα) 436.456 καί εν Παρισίοις 237.731 κυβικών χιλιοστομέτρων. Εν δέ τη Αγγλία ελάχιστον ποσόν υπάρχει καί τοϋτο εν ταίς χερσί των μελών της Ρωμαϊκής Εκκλησίας.

Από το βιβλίον: ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ του Γερασίμου Σμυρνάκη ιερομόναχου Έσφιγμενίτου, εν Αθήναις, 1903.

Πηγή: *http://proskynitis.blogspot.com/2010/09/blog-post_12.html*